

SİVİL TOPLUM ve ENFORMASYON

Arş.Görv. Şevket SAYILGAN
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
İletişim Fakültesi

Günümüzde sıkça kullanılan sivil toplum kavramı anlamı itibariyle önemli bir tartışma konusudur. Bu kavram bize batı siyasi kültürüyle birlikte girmiştir. Kullanıcıları bu kavramı genellikle askeri toplumun karşıtı olarak sunmuşlardır. Halbuki sivil toplum kendi içinde gelişen değişik güçler ve sosyal kesimlerin sürekli bir çatışma, çözümlenme ve yeniden çatışma dinamiğine dayanır (1).

Yukarda da belirttiğim gibi sivil toplum kavramı bize batılılaşma çabalarıyla birlikte siyasi literatürümüze girmiş ancak hiç bir zaman demokrasi, teknolojik üstünlük, güçlü ekonomik yapı kavramları kadar rağbet görmemiştir. Ama dikkat edilecek olursa sivil toplum anlayışı bu kavramların bir sonucu ve ürünüdür. Sivil toplum'un bugün eşanlamı olarak siyasal toplumu anlamak herhalde yanlış olmasa gerek. Çünkü sivil toplum demokratik kurum ve kuruluşları ile örgütlü bir toplum demektir.

Siyasal katılımın en üst düzeyde olduğu, bireyin ön plana çıktığı, bilgi sirkülasyonunun eksiksiz ve engelsiz sağlandığı bir toplum anlayışı çağımızın modern toplumlarının temel niteliklerini oluşturmaktadır. İşte bu niteliklerde sivil toplum kavramını oluşturan bütünüün parçalarını oluşturur.

Böylesine anlamlar yüklü olan sivil toplum kavramı ülkemizde batı da olduğu gibi gelişmemiş, tersine sivil toplum anlayışı devletin müdahaleleri ile kurum ve kuruluşlarını birer birer hayata geçirmiştir. Halbuki batı kültüründe sivil toplum anlayışı devlet ve onunun yerleşik gücüne karşı yapılan mücadelelerle ortaya çıkarılmıştır. İşte bu durumda bizim batı kültürüyle olan bir çelişkimizi ortaya koymaktadır.

Bugün sivil toplum anlayışının yerleşmesi ve gelişmesinin temelinde Enformasyonun kusursuz işlemeı yatmaktadır. Ancak bu mümkün olduğu taktirde sivil toplum organları ile bir hayatıyet kazanabilir (2). Her türlü bilginin serbestçe dolaşabildiği ve her türlü bilgiye serbestçe ulaşılabilirdiği bir düzende sivil toplum organizması gelişir ve daha ileriye gider. İşte böylesine bilgi akışının önemli olduğu bir sistemde, dengesiz ve tek yönlü bir akışım sistemin tamamen iflas etmesine neden ola-

bilir. Çünkü sistem kendi içindeki otokontrolünü bilginin hızlı, doğru ve eşit dağılması ilkesine dayanarak oturtmuştur(3).

Eğer bugün demokratik ve sivil toplum anlayışının yerleştiğini kabul ettiğimiz bir ülkede yönetenlerin bilgi akışını kontrol etmesi mümkün olduğu taktirde o düzenin sivil toplum anlayışı ile bağdaştığını söylemek mümkün değildir.Çünkü sistem otokontrolünü yitirmiştir.

Görüldüğü gibi organizma işlediği takdirde mükemmel ancak mikrop aldığı zaman çok çabuk iflas eden bir organizmadır. Siyasal toplum anlayışı ve beraberinde bilginin önem kazandığı günümüzde de enformasyonunu sirkilasyonunu kontrol etmek, kendi çıkarları için kullanmak isteyen gruplar çıkmıştır ve çıkacaktır. Bu grupların kullandığı bazı temel araçlar vardır. Örneğin basını denetleme, basım hakkı için ön izin, eleştiriyeye ağır ceza, sansür, haber tekelciliğini teşvik gibi. Günümüzde teknolojinin gelişmesiyle tabi ki kullanılan araçlarda da değişimler söz konusudur.

Organizmanın mikrop almaması veya bağışıklık kazanması ancak organizmanın yani sivil toplum anlayışının tüm kurum ve kuruluşlarının kökleşmesiyle mümkündür. Bu da enformasyon bağımsızlığının sağlanması ile gerçekleşebilir. Burada bir tehlikeden daha söz etmeliyim o da sivil toplum kurum ve kuruluşları ile oturtulurken bürokratik toplum (hantal toplum) ayırımına iyi varılması gerekmektedir.Çünkü bu ayırım iyi yapılmadığı takdirde dinamik sivil toplum, bürokratik hantal bir topluma dönüşmüş halde bulunabilir.Bu durumda özgürlüklerin kağıt üstünde olmasa bile uygulamada kısıtlanmasına neden olur. Bu tehlike karşısında da en iyi panzehir enformasyon özgürlüğüdür. Çünkü bu özgürlük topluma özlediği ve istediği hareket kabiliyetini ,dinamizmini verecektir.

Sonuç olarak Sivil Toplum anlayışı artık günümüzde Demokrasinin ayrılmaz bir parçası haline gelmiş ve siyasal toplum olarakta isimlendirilmiştir. Sivil Toplum anlayışı bir geleneği bir kültürü ifade etmekte ve bu anlayışın yaşatılması içinde en temel şartlardan biri olarak Enformasyon özgürlüğünün sağlanması gerekmektedir.Bu sağlandığı takdirde bu nadide çiçek sağlıklı gelişimini sürdürebilmekte ve insanca yaşama şartlarına ulaşmaktadır.

Son söz: Enformasyon kanalları açık oldukça, insanca yaşam kanalları da açık olur.

DİPNOTLAR :

Ali Gevgilili, **Türkiye'de yenileşme düşüncesi, Sivil Toplum, Basın ve Atatürk**, Bağlam yay., İstanbul,1990, s.155.

Gianfranco Poggi, **The Development of the Modern State**, Standford,1978, s.226.

Robert L. Stevenson, **Communication,Development and the Third World / The Global Politics of information**, New York, Longman, 1988, s.182.